

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРИВОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Психолого-педагогічний факультет
Кафедра соціальної педагогіки і соціальної роботи

«До захисту допущено»

Реєстраційний № _____

Завідувач кафедри _____

«__» _____ 20__ р.

**СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ
СОЦІАЛІЗАЦІЇ МОЛОДІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ**

Кваліфікаційна робота
студентки IV курсу групи ЗСП-20
психолого-педагогічного факультету
спеціальності 231 Соціальна робота

Морозової Юлії Юріївни

Науковий керівник:

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри соціальної педагогіки і
соціальної роботи

Шимко Ія Миколаївна

Оцінка:

Національна шкала _____

Шкала ECTS _____ Кількість балів _____

Члени комісії: _____

_____ (підпис) (прізвище та ініціали)

_____ (підпис) (прізвище та ініціали)

_____ (підпис) (прізвище та ініціали)

ЗАПЕВНЕННЯ

Я, Морозова Юлія Юріївна, розумію і підтримую політику Криворізького державного педагогічного університету з академічної доброчесності. Запевняю, що ця кваліфікаційна робота виконана самостійно, не містить академічного плагіату, фабрикації, фальсифікацій. Я не надавала і не одержувала недозволену допомогу під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають покликання на відповідне джерело. Із чинним Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату в здобувачів вищої освіти Криворізького державного педагогічного університету ознайомена. Чітко усвідомлюю, що в разі виявлення у кваліфікаційній роботі порушення академічної доброчесності робота не допускається до захисту або оцінюється незадовільно.

Роботу виконано на кафедрі соціальної педагогіки і соціальної роботи Криворізького державного педагогічного університету, Міністерство освіти і науки України.

Захист кваліфікаційної роботи відбудеться «___» _____ 2024 року об ___ годині на засіданні екзаменаційної комісії з атестації здобувачів вищої освіти із спеціальності 231 Соціальна робота, освітньо-професійної програми «Соціальна робота».

Адреса: Навчальний корпус №4 Криворізького державного педагогічного університету, Дніпропетровська обл., м. Кривий Ріг, вул. Героїв АТО, буд., 79А.

Науковий керівник: **Шимко Ія Миколаївна,**
кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи Криворізького державного педагогічного університету.

Рецензент: **Лисоконь Ілля Олександрович,**
доктор філософії з освітніх, педагогічних наук, асистент кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи Криворізького державного педагогічного університету.

ЗМІСТ

	Стор.
ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛІЗАЦІЇ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ	9
1.1 Нормативно-правова база соціальної політики євроінтеграційного процесу.....	9
1.2 Основні дефініції сучасної молоді: соціальні та психологічні аспекти	13
1.3 Особливості соціалізації сучасної молоді в умовах євроінтеграції	19
<i>Висновки до першого розділу</i>	21
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ РОБОТИ ЩОДО СОЦІАЛІЗАЦІЇ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ	23
2.1 Виявлення та аналіз рівня обізнаності сучасної молоді щодо соціалізації в європейському просторі (на прикладі КФК ТГРБ).....	23
2.2 Розробка програми соціально-педагогічної роботи з соціалізації сучасної молоді в умовах євроінтеграції	26
2.3. Методичні рекомендації соціальним педагогам з підвищення рівня соціалізації студентської молоді в умовах євроінтеграції	28
<i>Висновки до другого розділу</i>	31
ВИСНОВКИ	33
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	35
ДОДАТКИ	37

ВСТУП

Актуальність дослідження. Україна вже не перший рік перебуває в стані наближення до європейського співтовариства. Для цього зроблено багато кроків, зокрема в освітній, соціальній, економічній, молодіжній політиці. Реформи, які проводяться в Україні останні 10 років, повністю корелюються із вимогами Європейського Союзу, частиною якого ми всі прагнемо стати як свідоме громадянське суспільство. Варто зазначити, що переважна більшість громадян обрали європейську модель розвитку держави, що базується на безумовному дотриманні прав людини, забезпеченні високих економічних стандартів, соціальному захисті, толерантності, безбар'єрності тощо.

Історія незалежної України свідчить, що прогресивною частиною населення, яка завжди прагнула до європейської спільноти, була молодь. На підтвердження цього факту варто згадати події листопада – грудня 2013 року, коли студентський рух в столиці відстоював багатотисячним протестом право на європейське майбутнє. Саме студентська молодь тоді відстояла право усього українського народу на приналежність до європейської спільноти. Прогресивні молоді люди вбачали вже тоді серйозні загрози з боку тогочасної проросійської влади та робили все можливе для того, щоб уникнути призупинки або і взагалі припинення євроінтеграційних процесів.

Молодь – найбільш важлива і найбільш вразлива демографічна категорія населення будь-якої держави. Важливість молоді полягає в її перспективності, працездатності, високих інтелектуальних, творчих, спортивних та професійних досягненнях. Вразливість молодих людей полягає в тому, що саме на цей вік припадає вибір професії, створення сім'ї, народження дітей. Це серйозні кроки, які мають бути зроблені свідомо та з відповідальністю за наслідки.

Зазначимо, що згідно Закону України «Про основні засади молодіжної політики» в Україні молоддю є «молодь – молоді особи – особи віком від 14

до 35 років» [12]. Саме тому на державному рівні приділяється значна увага саме молоді – її соціалізації, всебічному розвитку та підтримці.

Соціалізація – процес, без якого жодна людина не може досягти рівня *Homo sapiens* – людини розумної. Проблему соціалізації вивчають багато наук з різних позицій. До таких наук можна віднести педагогіку, соціальну педагогіку, психологію, соціологію, медицину, історію і філософію. Звісно, перелік наук не є вичерпним через те, що соціалізація є невід’ємною складовою особистісного розвитку протягом всього життя.

Зважаючи на тему дослідження, важливо розуміти поняття соціалізації з точки зору соціальної педагогіки. Так, цю проблему в науковій площині розробляють Г.Андрєєва, Г.Балл, О.Безпалько, Н.Бібік, О.Бондарчук, Р.Вайнола, Н.Волкова, А.Капська, М.Лукашевич, А.Мудрик, С.Савченко та інші.

Через те, що соціалізація є предметом дослідження багатьох наук, до сьогодні немає єдиного формулювання цього поняття. В наукових джерелах зустрічаються такі тлумачення, зокрема: процес засвоєння зразків поведінки групи чи суспільства (П.Вербицька), процес набуття соціальних статусів (М.Кухта), розвиток і самореалізація людини протягом усього життя (Г.Осипова), процес послідовного входження індивідуума в соціум (А.Капська), тощо. Такий стан речей свідчить про постійний інтерес до проблеми соціалізації особистості.

Соціалізація молоді є предметом досліджень таких науковців як: І.Зверєва, С.Курінна, В.Москаленко, С.Омельченко, А.Ташенко, С.Харченко, І.Шимко та інші.

Також зазначимо, що дослідженням євроінтеграційних процесів в Україні зокрема в освітньому процесі, активно займаються П.Аветисян, С.Вавренюк, Г.Галикян, М.Заславська, Г.Мозолевич, Ю.Рудаковський, В.Худавердієва та інші.

Разом з тим, варто зазначити, що проблема соціалізації молоді недостатньо розкрита в наукових джерелах, що свідчить про потребу в

дослідженні особливостей соціалізації молоді, зокрема й в умовах євроінтеграції. Такі дослідження можуть бути корисними для педагогічних працівників, фахівців із соціальної роботи, практичних психологів, молодіжних працівників та усіх тих, хто працює з молоддю.

Тож, обрана тема кваліфікаційної роботи **«Соціально-педагогічні особливості соціалізації молоді в умовах євроінтеграції»** є актуальною та своєчасною.

Мета дослідження: теоретично дослідити соціально-педагогічні особливості соціалізації молоді та розробити програму соціально-педагогічної роботи з соціалізації сучасної молоді в умовах євроінтеграції.

Відповідно до поставленої мети сформульовано **завдання дослідження:**

- 1) проаналізувати нормативно-правову базу соціальної політики євроінтеграційного процесу;
- 2) дослідити основні дефініції сучасної молоді: соціальні та психологічні аспекти;
- 3) проаналізувати особливості соціалізації сучасної молоді в умовах євроінтеграції;
- 4) розробити авторську програму соціально-педагогічної роботи із соціалізації сучасної молоді в умовах євроінтеграції;
- 5) скласти методичні рекомендації соціальним педагогам з підвищення рівня соціалізації студентської молоді в умовах євроінтеграції

Об'єкт дослідження: соціалізація сучасної молоді в умовах євроінтеграції.

Предмет дослідження: соціально-педагогічна програма соціалізації сучасної молоді в умовах євроінтеграції.

Методи дослідження. Для досягнення мети та розв'язання поставлених завдань ми застосували **комплекс наукових методів дослідження:**

теоретичні: аналіз, узагальнення соціально-педагогічної та психолого-педагогічної літератури для з'ясування сучасного стану досліджуваної проблеми; формулювання висновків;

емпіричні: тестування здобувачів освіти щодо рівня обізнаності в питаннях соціалізації до європейського простору;

статистична обробка даних, яка дозволила узагальнити і систематизувати матеріали дослідження.

Практичне значення дослідження полягає в тому, що розроблена авторська програма соціально-педагогічної роботи з молоддю може бути методичним посібником для педагогічних працівників, зокрема соціальних педагогів, які забезпечують соціалізацію молоді в умовах євроінтеграції освітнього простору.

База дослідження: Криворізький фаховий коледж торгівлі та готельно-ресторанного бізнесу м. Кривий Ріг.

Апробація дослідження: Морозова Ю.Ю., Шимко І.М. Теоретичні аспекти особливості соціалізації сучасної молоді в умовах євроінтеграції: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Згуртованість суспільства в умовах воєнного стану: актуальність, виклики та шляхи їх подолання» за ред. О.Караман, І Трубавіної (16-17 травня 2024 року м.Кривий Ріг). КДПУ, 2024.

Структура роботи. Робота обумовлена метою та завданнями дослідження, структурно складається зі вступу, двох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків та списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛІЗАЦІЇ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

1.1. Нормативно-правова база соціальної політики євроінтеграційного процесу

Однією з найважливіших реформ, яка відбулася в Україні задля приєднання до Європейського Союзу, є правова реформа. Як будь-яке цивілізоване суспільство, ми прагнемо до законності, дотримання прав людини та єдиноначальності правової (правозахисної, судової тощо) системи.

Кореляція нормативно-правової бази було завданням не з легких, адже передбачити усі норми вітчизняного та європейського законодавства тягнуло за собою зміни в сотнях законів та постанов, наказах та положеннях різного рівня – від національних до місцевих. Проте, покроковий план дій, що був розроблений і затверджений Урядом України ще на початку 2012 року, був реалізований і мав успіхи, адже сьогодні ми вже маємо багато спільних документів з європейськими країнами.

Звернемося до історичних документів Європейського Союзу, які заклали фундамент правової коаліції усіх членів ЄС, зокрема в системі соціального захисту населення.

Перші вимоги законодавчого соціального захисту в Європейському Союзі ґрунтуються на соціальних ідеях, започаткованих у 1957 році Римським договором про заснування Європейського економічного співтовариства. Цей Договір передбачає, що саме це Співтовариство разом з державами-членами повинні сприяти покращенню умов життя та праці працівників [15, с. 32].

Основні аспекти соціального захисту були також встановлені Європейською соціальною хартією, прийнятою Радою Європи 18 жовтня

1961 року, яка проголосила соціальні права і свободи і встановила механізм контролю за дотриманням цих прав і свобод державами-учасницями.

Враховуючи розвиток соціальної політики з 1961 р. до 1996 р. було складено нову редакцію Європейської соціальної хартії, яка розширила обсяг захищених Хартією соціальних прав і підвищила рівень низки гарантій. Переглянута Хартія від 3 травня 1996 року поступово замінює оригінальну Хартію 1961 року. Такі зміни стали очевидним підвищенням соціальних стандартів для населення Європейського Союзу і є прикладом гуманності, солідарності та демократії [13].

У 2006 році Україна робить стратегічно вірний крок назустріч Європейському Союзу та своєму членству в ньому. Так, 14 вересня 2006 року відбулася ратифікація Україною Європейської соціальної хартії.

Ратифікація означеного документу засвідчила відданість нашої країни загальноновизнаному принципу міжнародного права. Українська правова система стала гарантом непорушності прав людини [5].

У 1993-1994 роках з'явилися три документи, які відіграли важливу роль у формуванні європейської соціальної політики та формуванні її концепції [15, с. 32]:

- «Біла книга про зростання, конкурентоспроможність і зайнятість» (1993);
- Зелена книга «Європейська соціальна політика, роздуми для Союзу» (1993);
- «Європейська соціальна політика: шлях для Союзу. Біла книга» (1994).

Аналіз нормативно-правової бази показав, що вся подальша робота ЄС у соціальній сфері розвивалася на основі стратегічних положень трьох розглянутих «книг», які наразі є найбільш концептуально значущими документами ЄС із соціальних питань.

Права, закріплені в Хартії Співтовариства про основні соціальні права працівників, набули юридичної сили завдяки відповідним договорам і стали

основою численних правових документів після прийняття Амстердамського договору, який був включений до основного тексту.

Основні положення містилися в Протоколі та Угоді про соціальну політику, що встановлювали процедури прийняття рішень у соціальній сфері та правила документообігу установ Співтовариства. Після прийняття Амстердамського договору, Раді було надано право встановлювати за допомогою директиви мінімальні вимоги до умов і технічних стандартів, що застосовуються в кожній державі-членові, і поступово впроваджувати їх.

Варто зазначити, що усі нові правові акти з'являлися в результаті тривалих переговорів між Співтовариством та національними інституціями, а також між соціальними партнерами, після довготривалих консультацій. Водночас, пріоритетним завжди стояло питання саме балансу національних і суспільних інтересів, розподілу повноважень, компетенцій тощо [16].

Таким чином, проведене дослідження показує, що Європейський Союз на сьогодні має соціальну політику, яка регулюється нормами національного та наднаціонального законодавства. Головною особливістю соціальної політики порівняно з іншими сферами в країнах ЄС є те, що ця сфера все більше стає під контролем уніфікованого законодавства, яке передбачає вживання єдиних підходів і стандартів. Реалізація соціальної політики регламентується нормативними актами первинного та вторинного права.

Наразі Україна зробила впевнені кроки щодо приведення державного законодавства до стандартів ЄС у соціальній сфері. Дійсно, ратифікація Україною Європейської соціальної хартії у 2006 році підтверджує намір країни захищати та підтримувати загальновизнані в Європейському Союзі права людини. Прийняття умов соціальної хартії дало змогу заявити європейському співтовариству про серйозність намірів України та її народу щодо вступу в Європейський Союз на правах вільної, демократичної та соціально відповідальної держави.

Узагальнюючи, наведемо в таблиці 1.1. документи, які регламентують соціальну політику відносно входження України в європейську спільноту.

Таблиця 1.1.

**Нормативні документи, що регулюють соціальну політику щодо
інтеграції України до європейської спільноти**

№ п/п	Назва документа	Джерело
1	Програма інтеграції України до Європейського Союзу (Схвалено Указом Президента України №1072/2000 від 14.09.2000).	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0001100-00#Text
2	Про заходи щодо вдосконалення нормотворчої діяльності органів виконавчої влади (Указ Президента України № 145/99 від 09.02. 1999, із змінами).	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/145/99#Text
3	Про Концепцію адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу (Постанова Кабінету Міністрів України №1496 від 16.08.1999, із змінами).	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1496-99-%D0%BF#Text
4	Про Концепцію Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу (Закон України № 228-IV від 21.11.2002).	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/228-15#Text
5	Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу (Закон України № 1629-IV від 18.03.2004).	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15#Text
6	Деякі питання адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу (Постанова Кабінету Міністрів України № 1365 від 15.10. 2004, із змінами).	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1365-2004-%D0%BF#Text
7	Спільна заява за підсумками 24-го саміту Україна – ЄС (3 лютого 2023 року, м. Київ).	https://www.president.gov.ua/news/spilna-zayava-za-pidsumkami-24-go-samitu-ukrayina-yes-80765
8	Угода між Україною та Європейським Співтовариством про реадмісію осіб (Закон України № N 116-VI від 15.01.2008).	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/116-17#Text

9	Угода про Асоціацію між Україною та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами (набула чинності 01 вересня 2017 року).	https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/yevropejska-integraciya/ugoda-pro-asociacyu
10	Ухвалення рішення про надання Україні статусу кандидата на членство в ЄС.	https://www.kmu.gov.ua/news/ukrayina-otrimala-status-kandidata-na-chlenstvo-v-yes

[джерело складене автором]

1.2 Основні дефініції сучасної молоді: соціальні та психологічні аспекти

В Україні в 2021 році було прийнято визначальний для молодіжної політики документ – Закон України «Про основні засади молодіжної політики» [12]. В цьому документі подані основні визначення, зокрема:

- «молодь – молоді особи – особи віком від 14 до 35 років, які є громадянами України, іноземцями та особами без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах» [12];
- «молодіжна політика – напрям державної політики, спрямований на створення соціально-економічних, політичних, організаційних, правових умов і гарантій для соціалізації та інтеграції дітей та молоді в суспільні процеси, що здійснюються в інтересах дітей та молоді та за їх участю» [12];
- «молодіжна робота – діяльність, спрямована на залучення дітей та молоді до суспільного життя, що здійснюється дітьми та молоддю, разом з дітьми та молоддю або в інтересах дітей та молоді за допомогою інструментів спільного прийняття рішень» [12];
- «молодіжний працівник – особа, яка здійснює молодіжну роботу, пройшла спеціалізовану підготовку в порядку, визначеному центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та

реалізує молодіжну політику, та отримала свідоцтво встановленого зразка» [12].

Тож, робимо висновок, що на державному рівні молодь – важлива демографічна частина народу, і від її перспективності напряму залежить добробут всієї держави.

Кожне наступне покоління молоді має свої особливості, які пов'язані із багатьма факторами, зокрема це соціально-політична ситуація в країні, економічний, національний та інші чинники. Тож, сучасну молодь варто розглядати не через історичну складову, а виключно через призму сучасності.

Сучасна молодь зростала і формувалася разом із незалежною Україною. Саме тому, ми переконані, молодь сьогодення орієнтована на збереження національної ідентичності, власної історії, традицій та цінностей українського народу. Саме зараз виросло перше покоління, яке навчалася в українських школах без російської цензури, без нав'язування ідеології політичних режимів. Молода людина сучасної України – така ж сама вільна, як і сама Україна. І в часи повномасштабної війни саме молодь стала живим щитом на захист кордонів своєї землі. Це є яскравим свідченням того, які якості сформовано у молодій людині: любов до Батьківщини, відповідальність, згуртованість, взаємодопомога, винахідливість, наполегливість та інші.

Процес соціальної зрілості молоді та вибір життєвого шляху відбувається у всіх важливих сферах життєдіяльності людини і здійснюється через навчання і виховання, засвоєння та трансформацію досвіду старших поколінь. Основними соціально-психологічними факторами цього процесу є ціннісні орієнтації, соціальні норми та установки. Вони не лише визначають становище молоді в суспільстві та рівень її включеності в історичний розвиток, але й відображають основні аспекти свідомості, вид діяльності, проблематику, потреби та очікування молоді, а також типові моделі їх поведінки [3, с. 48].

Молодість представляє собою період, коли людина обирає свій шлях у майбутнє. Вибір і планування майбутнього є характерною рисою молодого віку; цей період не був би таким привабливим, якби хтось наперед знав, що з ним станеться завтра. Молодість, охоплюючи як підлітковий, так і юнацький вік, є періодом життя, наповненим різноманітними змінами та викликами. Підлітковий вік, який визначається періодом від приблизно 12-14 до 18-20 років, у віковій психології характеризується як період становлення стійкої системи цінностей, формування впевненості в собі та становлення соціального статусу людини. Свідомість молодої людини має особливу рецептивну здатність, здатність переробляти і сприймати величезний потік інформації. У цей період розвивається критичне мислення, прагнення до самооцінки різних явищ, пошук аргументу, оригінального рішення. Це час формування особистості, встановлення самоідентифікації та навчання незалежності.

У свою чергу, юнацький вік, який включає період від приблизно 18-20 років до 25-30 років, передбачає перехід від підліткового статусу до дорослості. Це період, коли молодь стикається з більшою автономією та відповідальністю за свої власні рішення та дії. Вони вирішують питання про освіту, кар'єру, відносини та ідентичність.

Обидва ці періоди мають велике значення для формування особистості та визначення індивідуальних цінностей, переконань та цілей. Це час важливих виборів та можливостей для розвитку особистих, соціальних та професійних навичок. Молодість є періодом можливостей, викликів та безмежного потенціалу для росту та самовдосконалення.

Розглянемо кожен із запропонованих аспектів більш детально (рис.1.1.).

До соціальних аспектів ми віднесли національну ідентичність, соціальний інтелект та соціальні цінності. На наше переконання, саме ці показники є сьогодні основоположними та визначальними для молодої людини.

Рис. 1.1. Соціальні та психологічні аспекти сучасної молоді України
[джерело складене автором]

Національну ідентичність формують у дитини ще при народженні в сім'ї. Це родинні традиції, що передаються із покоління в покоління і пов'язані саме із українським народом та його історією. Далі в дитячому садочку, школі, закладі вищої освіти – скрізь продовжується формування та розвиток національної ідентичності особистості. Усі державні освітні програми та стандарти базуються на компоненті національної ідентичності. Очевидно, що сучасна молодь, в переважній більшості, з проукраїнською позицією та орієнтована на захист і збереження власної держави. Підтвердженням цьому факту стало повномасштабне вторгнення в Україну в лютому 2022 року. Адже саме молодь стала рушійною силою воєнного опору, волонтерського руху, соціальної допомоги тощо. Отже, сучасна молодь має свою національну ідентичність, що є тією рисою, яка визначає українця посеред інших національностей.

Соціальний інтелект – досить нова категорія, яка широко застосовується в соціальній роботі, педагогіці, соціології, психології тощо. Людина з розвинутим соціальним інтелектом – це людина, здатна до

відвертої комунікації, компромісів, здатна до емпатії та взаємодопомоги. Поняття соціального інтелекту на сьогодні є головним критерієм при визначенні адаптивності особистості в соціум та її здатності до гнучкості у мінливих соціальних умовах життя.

Тож, вважаємо правомірним стверджувати, що сучасній молодій людині притаманний соціальний інтелект, який розвивається у різні способи: під час навчання, неформальної освіти, міжособистісних стосунків, волонтерської та професійної діяльності.

До соціальних цінностей сучасної молоді можемо віднести дружбу, взаємодопомогу, традиції, відповідальність. Сьогодні такий перелік цінностей може здаватися надуманим і навіть міфічним, але насправді сучасні молоді люди цінують такі якості одне в одному.

Сила сучасної молоді в єдності, тож, дружба є важливою цінністю, яка формує соціальне оточення, світогляд тощо. Дружити нас вчать з дитинства, проте в підлітковому віці починається свідоме формування дружніх стосунків, а вже в юності – цінування дружби стає справжнє.

Взаємодопомога як прототип волонтерства сьогодні повністю лежить на плечах молоді. Знову ж таки, у надскладні часи війни саме молодь – учні, студенти, працівники різних організацій та підприємств стали на допомогу тим, хто найбільше цього потребує.

Дотримання традицій також варто визначити як одну із характерних рис української сучасної молоді. День вишиванки, День волонтера, День добровольця, День матері, День єдності та інші визначні дати – то вже більше, аніж просто дата в календарі, то традиція вшановувати людей чи події. Найголовніше – це робиться щиро.

Відповідальність також є визначальною рисою українців. Ми завжди шанували порядок – пунктуальність, відповідальність, старанність тощо. З дитинства у нас класно-урочна система навчання за сталим розкладом, спортивні секції, творчі гуртки – все регламентовано. Це привчає нас до порядку в повсякденному житті. Так батьки виховують дітей, які потім

шанують свій порядок. Тож, відповідальність як складова порядку життя є показовою відзнакою української молоді.

Психологічні аспекти є не менш визначальними для сучасної молоді України. У порівнянні з іншими європейськими країнами, в Україні вікові межі молоді найбільші — 14 – 35 років. Так, наприклад, в Бельгії – це 12 - 29 років, Естонії – 7 – 26 років, Німеччині – 14 – 27 років, Польща – 15 – 29 років [9]. Вік молодості має бути продовжений до 35, як в Україні, бо ж в цей період у людини мають відбутися найважливіші події в житті – працевлаштування, створення сім'ї, народження дітей тощо, і їй дуже потрібна підтримка, і державна також.

Емоційний інтелект є показником здатності особистості бути спроможним адекватно відреагувати на ті обставини і події, що відбуваються. Емоційна стабільність сьогодні реально є показником зрілої особистості зі стійким емоційним інтелектом. Також важливо зауважити, що емоційний інтелект – це про емпатію, толерантність, визнання життя людини як найвищої цінності. Все це притаманне сучасній молоді.

М'які навички (soft skills) формуються і розвиваються протягом усього життя. Це в XXI столітті вже є необхідністю – бути гнучким, комунікабельним та виявляти лідерський потенціал. Саме такі основні знання, уміння та навички закладають фундамент успішної в усьому людини – в професії, соціальному та особистісному житті. До м'яких навичок сучасної європейської молоді ми відносимо комунікабельність, здатність до роботи в команді, лідерство, цілепокладання, тайм-менеджмент, медіаграмотність та критичне мислення, креативність, адаптивність до нових умов, стійкість. Усі ці навички формуються у вітчизняному освітньому процесі через залучення учнів та студентів до участі в тренінгах, дискусійних клубах, засіданнях круглих столів, наукових конференціях, семінарах тощо. Також формування м'яких навичок відбувається під час проходження різних видів практик відповідно до спеціальності, яку здобуває особа. Таким чином, забезпечується спільне формування soft skills молоді на

всьому європейському просторі, що є свідченням про непохитне прагнення України до європейської спільноти.

1.3 Особливості соціалізації сучасної молоді в умовах євроінтеграції

Соціалізація молоді є специфічним процесом, оскільки цій соціальній групі притаманні такі особливості: з одного боку, включеність особистості в систему суспільних відносин, а з іншого – потреба у прищепленні соціальних норм і передавати традиції наступним поколінням. Отже, під час соціалізації молодь є не лише об'єктом, а й суб'єктом суспільних відносин, пропонуючи суспільству нові способи життя та виступаючи індикатором соціальних процесів у суспільстві. Тому від соціалізації молоді в цілому залежить збереження і подальший розвиток суспільства в цілому [8].

Про соціалізацію говорять давно і в різних наукових колах: педагогіка, соціологія, психологія, соціальна педагогіка, філософія, медицина тощо. Варто сказати, що така широка проблема має багато дискусійних питань. Одним з них залишається визначення самого поняття «соціалізація». До сьогодні таких існує багато, відповідно до специфіки тієї науки, яка досліджує феномен.

Соціалізація – процес становлення особистості в суспільстві; засвоєння та енергійне відтворення особою соціального досвіду протягом життя; хід утворення людської особистості на основі навчання та виховання, засвоєння соціальних ролей, соціального та особистісного досвіду, що робить людину членом суспільства. Соціалізація має складну структуру і її можна умовно поділити на об'єктивну (зовнішні поведінкові реакції) і суб'єктивну (відчуття адаптації та успішності до умов суспільства). Перетворення індивіда в особистість відбувається за участю механізмів: соціально-психологічних (імітація, рефлексія, ідентифікація, екзистенційний тиск тощо) та соціально-освітніх (традиційні, інституційні, стилізовані,

більш-менш усвідомлені самозміни, та інше). Процес соціалізації протікає поступово і має свої атрибути в кожному віковому періоді особи [7, с. 131].

Важливою частиною розвитку України в рамках євроінтеграції є залучення молодих людей до активного суспільного життя держави. Останній визначається як складова якостей і особливостей молоді, що є передумовою її професійної підготовки, ідейно-морального удосконалення, засвоєння цінностей культури людей та самореалізації в усіх сферах соціального життя.

Характерною рисою молоді є зміна характеру потреб, перехід від безпосередніх потреб до усвідомлених і довільних. На цьому етапі життя формуються механізми самореалізації або у людини з'являється план свого життя, усвідомлення своєї майбутньої мети. Все це пов'язано зі здатністю та бажанням молодих людей співчувати життю. Це проявляється в їхній здатності ставити конкретні цілі та будувати своє життя з прогнозом на майбутнє. Відбувається також життєве і кар'єрне самовизначення, що сильно позначається на молодій особистості.

Соціалізація молоді – це сукупність усіх соціально-психологічних процесів, завдяки яким індивід набуває систему знань, ціннісних орієнтацій і норм, що дозволяють йому функціонувати як повноцінного громадянина суспільства.

Отже, соціалізація – це, перш за все, процес розвитку молодої людини, яка з часом вбирає вимоги суспільства і отримує соціально значущих рис свідомості та поведінки з метою регуляції своїх взаємин із суспільством. Процес соціалізації має свої механізми, інструменти, етапи та інші елементи [11, с. 25].

Крім того, порівняно з минулим, коли очікувалося, що кар'єра буде тривати протягом усього трудового життя, сучасна ситуація вимагає збільшеної гнучкості ролі. Соціалізація тепер більше нагадує безперервний процес.

З іншого боку, життя стає все більш фрагментованим, «складається з численних несполучних епізодів». Таким чином, соціальні ідентичності стають більш гнучкими, більш придатними для адаптації до непередбачуваних змін і більш схильними приймати нові ролі або вибори з широкого спектру культурних цінностей і практик, що поширюються по всьому світу. Молодь відіграє ключову роль у процесі соціалізації, оскільки їхня мотивація брати участь у житті громади та суспільства загалом відповідає європейським цінностям.

Окрім формування позитивного соціального досвіду та активної життєвої позиції молоді через участь у молодіжних громадських організаціях, слід визнати, що така участь часом є деструктивною. Особливо це стосується неформальних об'єднань антигромадського характеру та асоціальних організацій. У цьому випадку ми вважаємо за необхідне організувати, зокрема, соціально-просвітницьку роботу з підтримки як таких об'єднань загалом, так і їх учасників зокрема, що сприятиме вирішенню складних життєвих проблем неформальних людей та допоможе їм у виборі професії – соціальної організації молоді та подальшої успішної реалізації її потенційних можливостей у сучасному проєвропейському суспільстві.

Висновки до першого розділу

У першому розділі кваліфікаційного дослідження зроблено спробу теоретичного аналізу понять «соціалізація», «молодь», «європейське співтовариство». Визначено, що соціалізація особистості – це процес, що відбувається протягом усього життя та є базовим для успішного входження індивідуума в соціальне середовище. Соціалізацію як процес та набутий досвід вивчає багато наук, зокрема загальна та соціальна педагогіка, соціологія, психологія, філософія, медицина та інші. Кожна наука вивчає цей феномен через призму своїх категорій.

Уточнено, що в Україні молодь – це особи віком від 14 до 35 років. На державному рівні молодь всіляко підтримується, адже визнається як найперспективніша та одна з найбільш вразливих категорій населення.

Європейська спільнота, частиною якої ми всі прагнемо стати вже не один рік, допомагає Україні в досягненні цієї мети шляхом спонукання до відповідних реформ та інших змін як на загальнодержавному, так і на місцевому рівнях.

Проаналізовано нормативно-правову складову євроінтеграції України. Зокрема з'ясовано, що вітчизняна нормативно-правова база в багатьох аспектах корелюється із європейською. Щодо тих актів, які ще не узгоджені, відбувається реформування. Уряд України робить усе можливе для вступу в Європейський Союз як правомірного члена прогресивної спільноти.

Також визначено основні соціальні (національна ідентичність, соціальний інтелект, соціальні цінності) та психологічні (вікові особливості, емоційний інтелект, м'які навички) аспекти сучасної української молоді.

Наступний розділ дослідження присвячено практичним аспектам проблеми соціалізації молоді в умовах євроінтеграції.

РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ РОБОТИ ЩОДО СОЦІАЛІЗАЦІЇ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

2.1 Виявлення та аналіз рівня обізнаності сучасної молоді щодо соціалізації в європейському просторі (на прикладі КФК ТГРБ)

Для проведення опитування було обрано здобувачів освіти Криворізького фахового коледжу торгівлі та готельно-ресторанного бізнесу. Метою опитування було визначено виявлення рівня обізнаності студентської молоді щодо питань соціалізації та особливостей цього процесу в європейському просторі. Сучасна молодь обирає сучасні методи спілкування та комунікації, тож опитування було здійснено через сервіс google-form.

Варто сказати, що молодь досить активно долучається до проведення різних опитувань та в цілому до неформальних заходів. Відчувається нестача живого спілкування в межах освітнього закладу та поза ним. А саме в період молодого віку, від 14 до 35 років, дефіцит спілкування з однолітками є найбільш відчутним.

Для опитування респондентів нами була розроблена анкета з 15 питань (Додаток А). В опитуванні взяло участь 38 здобувачів освіти.

З них дівчат 30, хлопців - 8. Від 15 до 18 років - 26 осіб, старших за 18 років – 12 осіб.

Зазначте свій вік:
38 відповідей

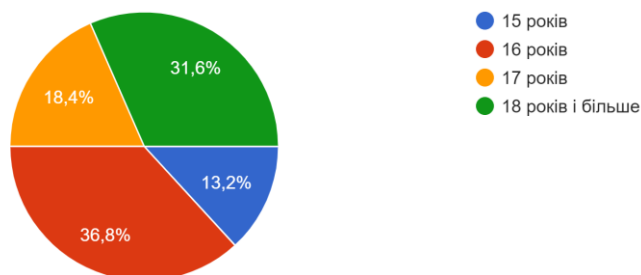
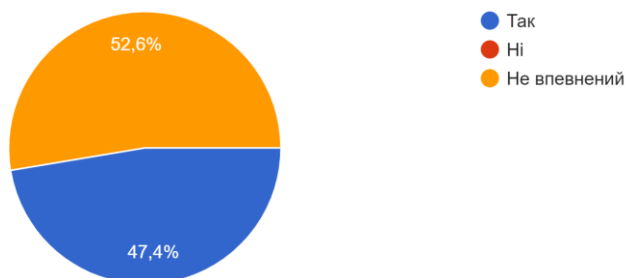

Рис 2.1. Розподіл респондентів за віком

В ході обробки даних нами були отримані наступні результати.

На питання «Чи розумієте Ви що таке євроінтеграція?» респонденти відповіли: «так» - 47,4 %, «не впевнений» - 52,6%.

1. Чи розумієте Ви що таке євроінтеграція?
38 відповідей

Рис 2.2. Відповіді респондентів на питання «Чи розумієте Ви що таке євроінтеграція?»

На питання “Чи володієте Ви інформацією про євроінтеграційні реформи в Україні?” - 42,1% респондентів відповіли “Так, але детально не ознайомлений/ознайомлена”, 36,8% зазначили, що не володіють такою інформацією і лише 21,1% зазначили, що знають про деякі реформи та їх результати.

9. Чи володієте Ви інформацією про євроінтеграційні реформи в Україні?
38 відповідей

Рис 2.3. Відповіді респондентів на питання “Чи володієте Ви інформацією про євроінтеграційні реформи в Україні?”

На питання “Як Ви оцінюєте важливість євроінтеграційного процесу для майбутнього України?” 78,9% респондентів відповіли, що це дуже важливо, адже це сприятиме розвитку країни.

5. Як Ви оцінюєте важливість євроінтеграційного процесу для майбутнього України?
38 відповідей

Рис 2.4. Відповіді респондентів на питання “Як Ви оцінюєте важливість євроінтеграційного процесу для майбутнього України?”

86,8% опитаних відмітили, що рівень інформованості українського суспільства щодо процесу євроінтеграції є середнім і навіть низьким і лише 15,8% респондентів знають та можуть навести кілька прикладів конкретних досягнень України в рамках євроінтеграційного процесу.

9. Чи володієте Ви інформацією про євроінтеграційні реформи в Україні?
38 відповідей

Рис 2.5. Відповіді респондентів на питання “Чи володієте Ви інформацією про євроінтеграційні реформи в Україні?”

На питання “Чи вважаєте Ви, що молодь має активно брати участь у процесі євроінтеграції?” респонденти відповіли наступним чином: “Так,

вони є майбутнім країни і повинні брати участь у прийнятті важливих рішень” - 68,4%, “Не впевнений/впевнена, це залежить від конкретних обставин” - 28,9%, “Ні, це не обов’язково” — 2,6%.

11. Чи вважаєте Ви, що молодь має активно брати участь у процесі євроінтеграції?
38 відповідей

Рис 2.6. Відповіді респондентів на питання “Чи вважаєте Ви, що молодь має активно брати участь у процесі євроінтеграції?”

Аналізуючи отримані дані, можна дійти висновку, що сучасна молодь має середній рівень обізнаності щодо європейського простору та не всі молоді люди знають та орієнтуються в питаннях євроінтеграції.

Тож, наступний підрозділ ми присвятили розробці програми із підвищення рівня соціалізації молоді в умовах євроінтеграції.

2.2 Розробка програми соціально-педагогічної роботи з соціалізації сучасної молоді в умовах євроінтеграції

Програма розроблена нами з метою підготовки сучасної молоді до життя та діяльності в умовах євроінтеграції, спрямовуючи їх на розвиток різних компетентностей та навичок, необхідних для успішної адаптації та соціалізації в європейському просторі. Програма складається з восьми заходів різноманітних форм проведення, спрямованих на розвиток різних аспектів особистості та здобуття ключових компетентностей.

Таблиця 2.1.

Програма соціально-педагогічної роботи з соціалізації сучасної молоді в умовах євроінтеграції

№	Назва заходу	Форма проведення	Набуті компетентності здобувачів освіти
1	SOFT SKILLS	Тренінг	Здатність до лідерства; гнучкість та комунікабельність; адаптивність; медіаграмотність
2	Вітчизняні та європейські соціальні цінності: спільне та відмінне	Семинар	Здатність до критичного аналізу; уміння визначати головне та другорядне
3	Євроінтеграція України в умовах кризових явищ	Гостьова лекція	Здатність до абстрактного мислення; здатність до цінування різноманітності та міжкультурності
4	Емоційне вигорання та способи його попередження	Соціально-психологічний вебінар	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
5	Галопом по Європі	Навчальний квест	Здатність до міжкультурної взаємодії та толерантності
6	До Дня Європи в Україні	Масовий захід	Здатність до пошуку міжкультурних зв'язків
7	Код нації	Волонтерська акція	Здатність до соціальної відповідальності
8	Розкази про Україну без слів	Соціальний проєкт	Здатність працювати в міжнародному контексті

Представлена програма соціально-педагогічної роботи євроінтеграції сучасної молоді має комплексний підхід. Вона спрямована на розвиток особистості, формування міжкультурної толерантності та підготовку до активної участі у міжнародних процесах. Ця програма може стати важливим інструментом у підготовці молоді до життя в умовах глобалізації та європейської інтеграції.

2.3. Методичні рекомендації соціальним педагогам з підвищення рівня соціалізації студентської молоді в умовах євроінтеграції

Як ми вже визначили, соціалізація – це процес, який протягом усього життя має відбуватися з особистістю, інакше вона просто деградує. Тож, стратегічно важливим є забезпечення соціалізації особистості в освітньому процесі.

Усі педагогічні працівники долучаються до процесу соціалізації молоді, особливу роль відіграє соціальний педагог. Тож, надаємо методичні рекомендації соціальним педагогам з підвищення рівня соціалізації студентської молоді в умовах євроінтеграції.

Сприяння створенню та розвитку європейського клубу

Практика створення Євроклубів існує ще з того часу, коли Україна свідомо взяла курс на європейську інтеграцію. Заклади освіти всіляко розбудовували такі осередки. На жаль, всесвітня пандемія та війна призупинили активну діяльність таких клубів. Зараз час їх поновлювати, методичного забезпечення є багато, тож, головне – очолити цей проєвропейський рух в молодіжному середовищі. Саме соціальний педагог може виступити координатором такого Євроклубу та сприяти поширенню інформації про європейське співтовариство та можливості і перспективи українського суспільства у ньому.

Основними завданнями Євроклубу є об'єднання молоді зі спільними інтересами; формування чіткої проєвропейської позиції студентства, руйнування міфів та стереотипів щодо євроінтеграції тощо.

Впровадження інтерактивних методів навчання та виховання

Вітчизняна освітня система за останні часи суттєво реформувалася для того, щоб максимально бути наближеною до європейської. Для сучасної молоді мають бути відповідні методи навчання та виховання. Як свідчить практика, у Європі інтерактивні методи впроваджуються вже багато років, адже їхня освітня система орієнтована на формування та розвиток

компетентностей дітей та молоді. Варто при груповій роботі впроваджувати тренінгові технології, ділові та рольові ігри, коло ідей тощо. Таким чином, у процесі здобуття професійної освіти молодь долучається до соціалізації на засадах європейських традицій.

Організація зустрічей із європейськими партнерами

У сучасному глобалізованому світі налагодження зв'язків з європейськими партнерами через організовані зустрічі має величезну цінність. По-перше, це сприяє культурному обміну та взаєморозумінню, надаючи простір для людей з різним походженням, щоб поділитися своїми традиціями, цінностями та перспективами. Цей обмін не тільки збагачує знання учасників, але й сприяє толерантності та повазі до різних культур. По-друге, такі зустрічі створюють можливості для співпраці та спілкування, що дозволяє молодим українцям будувати стосунки зі своїми європейськими колегами. Завдяки цим зв'язкам учасники можуть досліджувати потенційні партнерства, обмінюватися ідеями та працювати разом для досягнення спільних цілей, обговорювати актуальні питання євроінтеграції та міжкультурного співробітництва.

Підтримка молоді у прагненні до євроінтеграції

Молодь - це не лише майбутнє нашої країни, але й ключ до реалізації наших європейських амбіцій. Підтримка молоді у прагненні до євроінтеграції полягає у створенні умов для їхнього освітнього та культурного розвитку.

Щоб підтримати молодь у європейській інтеграції, можна запровадити різні механізми, щоб розширити можливості та ознайомити молодих людей з європейськими інститутами та політикою. Надання освітніх можливостей, таких як обмін Erasmus+ та молодіжні форуми, може допомогти молодим людям глибше зрозуміти структуру, цінності та функції ЄС. Створення платформ для участі молоді в процесах прийняття рішень, таких як Європейський молодіжний парламент, дозволяє молодим людям висловлювати свої думки, пропонувати рішення та робити внесок у формування європейської політики. Крім того, надання фінансової підтримки

молодіжним ініціативам, які сприяють європейській інтеграції, таким як проекти культурного обміну чи інформаційні кампанії, може допомогти молодим людям взяти активну участь у сприянні єдності та співпраці через європейські кордони.

Сприяння академічній мобільності студентів

Для ефективного просування студентської молоді в євроінтеграційних процесах в освітніх закладах можуть бути реалізовані різні стратегії. Однією з ключових стратегій є сприяння академічній мобільності студентів. Академічна мобільність — це не лише можливість для студентів досліджувати нові культури та навчальні програми, але й ключ до розширення світогляду, розвитку особистості та збагачення професійного досвіду. Сприяння академічній мобільності студентів відкриває двері до нових яскравих можливостей, які не тільки збагатять їхню освіту, а й допоможуть їм стати більш космополітичними.

Академічна мобільність сприяє культурній інтеграції та розумінню міжнародного співтовариства. Студенти вступають в контакт зі студентами з різних країн, навчаються розуміти та поважати різноманітність культур та традицій. Це сприяє формуванню толерантного та відкритого світогляду, який є ключовим у сучасному європейському світі.

Участь молоді в грантових та інших соціальних програмах Європейського Союзу

Участь молоді в грантових та інших соціальних програмах Європейського Союзу має вирішальне значення для сприяння інклюзивним процесам прийняття рішень, внесення нових перспектив та інноваційних ідей у розробку програм, а також сприяння сталому розвитку та довгостроковому впливу. Залучення молоді не тільки гарантує, що її голос буде почуто, але й дає їй змогу стати активними учасниками змін у своїх громадах. Наприклад, молодь може запропонувати розуміння нових тенденцій, технологічного прогресу та суспільних проблем, які можуть бути не повністю зрозумілими старшим поколінням.

Заохочення досягнень студентської молоді в євроінтеграційних процесах України загалом та закладу освіти зокрема

Заохочення досягнень студентської молоді в євроінтеграційних процесах має важливе значення з кількох причин. По-перше, це покращує їхні майбутні лідерські здібності, надаючи їм практичний досвід і навички орієнтування в міжнародних відносинах і співпраці. Активно залучаючи студентів до євроінтеграційних процесів, освітні заклади мають можливість виховати нове покоління лідерів, які добре знаються на дипломатичних справах та глобальній співпраці. По-друге, сприяння досягненням студентської молоді в євроінтеграційних процесах прищеплює почуття причетності та відповідальності перед європейською спільнотою. Це відчуття причетності може призвести до активізації залучення та участі в європейських ініціативах, зрештою зміцнюючи зв'язки України з європейськими країнами. Нарешті, популяризація досягнень студентської молоді в євроінтеграційних процесах сприяє зміцненню дипломатичних відносин і співпраці між країнами.

Висновки до другого розділу

Виходячи з проведеного аналізу, ми твердо переконані, що соціально-педагогічна програма соціалізації сучасної молоді в контексті європейської інтеграції разом із розробленими нами методичними рекомендаціями створять міцну основу для освітніх закладів. Ця основа сприятиме ефективній соціально-педагогічній роботі в процесі соціалізації молоді в рамках євроінтеграції.

Програма має на меті підготувати сучасну молодь до життя в європейському просторі через різноманітні заходи, спрямовані на розвиток ключових компетенцій. Вона включає такі заходи, як тренінги з навичок м'якого спілкування, семінари про соціальні цінності та гостьові лекції з європейської інтеграції. Програма пропагує міжкультурну толерантність і

соціальну відповідальність, необхідні для активної участі в міжнародних процесах.

Для посилення соціалізації молоді в контексті євроінтеграції соціальним педагогам, в межах розроблених нами методичних рекомендацій, запропоновано сприяти створенню Євроклубів, впроваджувати інтерактивні методи навчання, організовувати зустрічі з європейськими партнерами. Підтримка молоді в європейській інтеграції передбачає надання можливостей для отримання освіти, сприяння академічній мобільності та заохочення до участі в програмах ЄС.

Реалізація запропонованих методичних рекомендацій також сприятиме створенню інституційного середовища, де молоді люди зможуть досліджувати свій потенціал, розвивати свої навички та брати активну участь у суспільному житті. Крім того, це підготує викладачів освітніх закладів до ефективного реагування на виклики соціалізації молоді в контексті європейської інтеграції, сприяючи їй всебічному розвитку як громадян не лише України, а й Європи.

ВИСНОВКИ

В ході дослідження соціально-педагогічних особливостей соціалізації молоді в умовах євроінтеграції, ми обґрунтували теоретичні аспекти особливостей соціалізації молоді в умовах євроінтеграції, що дало нам змогу сформулювати такі висновки:

1. Соціалізація молоді - це процес, під час якого індивід засвоює систему знань, норм і цінностей, необхідних для повноцінного функціонування як громадянина суспільства, і який включає в себе різноманітні соціальні та психологічні аспекти, де під поняттям «молодь» розуміють сукупність молодих людей віком від 14 до 35 років.

2. Проблему соціалізації вивчають багато наук з різних позицій. До таких наук можна віднести педагогіку, соціальну педагогіку, психологію, соціологію, медицину, історію, філософію та інші.

3. Встановили, що серед документів, які регламентують соціальну політику щодо входження в євроінтеграційний процес, виділяються кілька ключових законодавчих та нормативних актів, що включають програми інтеграції, заходи щодо вдосконалення нормотворчої діяльності, концепції адаптації законодавства, а також угоди між Україною та Європейським Союзом та їхніми державами-членами.

4. З проведеного опитування щодо визначення рівня обізнаності молоді щодо соціалізації до європейського простору встановили, що сучасна молодь має середній рівень обізнаності щодо цього та не всі молоді люди знають та орієнтуються в питаннях євроінтеграції.

5. Розроблена нами програма спрямована на підготовку сучасної молоді до життя та діяльності в умовах євроінтеграції, спрямовуючи їх на розвиток різних компетентностей та навичок, необхідних для успішної адаптації та соціалізації в європейському просторі. Програма складається з восьми заходів різноманітних форм проведення, спрямованих на розвиток різних аспектів особистості та здобуття ключових компетентностей.

6. Розроблені методичні рекомендації соціальним педагогам з підвищення рівня соціалізації студентської молоді в умовах євроінтеграції, які спрямовані на розвиток особистості та її соціалізації в соціумі не тільки за умови входження України до ЄС, а і у дорослому самостійному повсякденному житті.

Підсумовуючи, зазначимо, що сприяння досягненням студентської молоді в євроінтеграційних процесах в закладах освіти України є важливим для виховання майбутніх лідерів, зміцнення дипломатичних відносин та виховання почуття приналежності до європейської спільноти. Впроваджуючи такі стратегії, як програми обміну, інтеграція навчальних програм та освітні заходи, заклади освіти можуть надати студентам можливість активно брати участь у європейських справах. Незважаючи на такі виклики, як мовні бар'єри та занепокоєння щодо інклюзивності, за належної підтримки та керівництва студентська молодь в Україні може відігравати значну роль у просуванні інтеграції країни до європейської спільноти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Біличенко О., Коваленко В. Європейський досвід соціалізації студентів: на прикладі Пізанського університету. *Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти*, (18), 151-160. URL: <http://profped.ddpu.edu.ua/article/view/272680/268202>.
2. Бородін С.І., Борисова Ю.В., Літвінова Н.М., Хохрякова І.В. Сучасний європейський досвід формування та реалізації молодіжної політики: Навч. посіб. Дніпропетровськ: Пороги, 2008. 116 с. URL: https://dodmc.dn.ua/images/stories/Biblioteka/sycasnii_evrop_dosvid_formyvanni_a_ta_realizacii_molod_politiki.pdf.
3. Гейтенко В. В., Пристинський В. М. Психолого-педагогічний супровід соціалізації учнівської молоді в середовищі неформальних молодіжних організацій. *Вісник Чернігівського нац. педагогічного університету ім. Т. Г. Шевченка*. 2016. № 136. С. 45–48.
4. Драпушко Р.Г., Горінов П.В., Захаренко К.В., Міненко Є.С. Державна молодіжна політика України в умовах європейської інтеграції: виклики та можливості. *Механізми публічного управління*. 2022. Том 33 (72) № 4. С. 7-12. URL: https://www.pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2022/4_2022/2.pdf.
5. Європейська соціальна хартія (переглянута) від 3 трав. 1996 р., ратифікована Законом України від 14 верес. 2006 р. № 137-V. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_062.
6. Зозуляк-Случик Р.В. Основи соціалізації особистості: навч. посіб. для студентів закладів вищої освіти (освітньо-професійна програма «Соціальна робота»). Вид. 2-ге, переробл. і допов. Івано-Франківськ : НАІР, 2022. 206 с.
7. Іванова Т. Н. Соціалізація особистості у різних теоретичних перспективах. *Науково-методичний електронний журнал «Концепт»*. 2016. Т. 38. С. 131–139.

8. Костєва Т.Б. Особливості соціальної активності молоді України в умовах євроінтеграції. *Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування*. 2019. № 2. URL: <https://www.researchgate.net>.
9. Молодіжна робота: запитання та відповіді. Навчально-методичний посібник для фахівців, які працюють з молоддю. Київ: ДУ «Державний інститут сімейної та молодіжної політики», 2020. 84 с.
10. Нормативно-правове забезпечення стратегічного курсу України на європейську та євроатлантичну інтеграцію навч. посіб.-хрест. у 2 частинах. Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2007. 452с. URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/en/infocentre/get/3704>.
11. Право Європейського Союзу: підручник / за ред. В.І.Муравйова. Київ : Юрінком Інтер, 2021. 704 с.
12. Про основні засади молодіжної політики : Закон України від 27 квітня 2021 р. № 1414-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-20#Text>.
13. Хартія Співтовариства про основні соціальні права працівників від 09 груд. 1989 р. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/994_044.
14. Шимко І. Особливості соціалізації здобувачів вищої освіти у процесі практичної підготовки. *Концептуально-технологічна модель підготовки майбутніх фахівців соціально-педагогічної сфери* : монографія / авт. кол. Т. Василюк, І. Лисоконь, І. Размолодчикова, І. Шимко ; упоряд. І. Лисоконь. Кривий Ріг : КДПУ, 2022. С. 91–131.
15. Europe 2020: A strategy for smart, sustainable and inclusive growth. Communication from the Comission / European Comission/ Brussels, 3.3.2010. 32 p.
16. Council Directive 91/533/EEC of 14 October 1991 on an employer's obligation to inform employees of the conditions applicable to the contract or employment relationship: <http://eurlex.europa.eu>.

ДОДАТОК А

**Анкета на виявлення та аналіз рівня обізнаності сучасної молоді
щодо соціалізації в європейському просторі**

1.Зазначте свій вік:

- a) 15 років
- b) 16 років
- c) 17 років
- d) 18 років і більше

2.Зазначте свою стать:

- a) Чоловіча
- b) Жіноча

3.Чи розумієте Ви що таке євроінтеграція?

- a) Так
- b) Ні
- c) Не впевнений

4.Як Ви оцінюєте рівень інформованості українського суспільства щодо процесу євроінтеграції?

- a) Високий
- b) Середній
- c) Низький

5. Чи можете Ви навести приклади конкретних досягнень України в рамках євроінтеграційного процесу?

- a) Так, знаю кілька прикладів
- b) Так, але мені важко назвати конкретні досягнення
- c) Ні, не володію інформацією про це

6. Яке Ваше основне джерело інформації щодо процесу євроінтеграції?

- a) ЗМІ (телебачення, інтернет-видання тощо)
- b) Офіційні веб-ресурси уряду або міжнародних організацій
- c) Соціальні мережі та особисті знайомства

7. Як Ви оцінюєте важливість євроінтеграційного процесу для майбутнього України?
- a) Дуже важливо, це сприятиме розвитку країни
  - b) Мені це байдуже
  - c) Не впевнений/впевнена, потрібно додатково обговорити
8. Чи знаєте Ви, які країни входять до складу Європейського Союзу?
- a) Так, знаю більшість країн
  - b) Так, але знаю лише кілька країн
  - c) Ні, не знаю
9. Що, на Вашу думку, є основними перевагами членства України в Європейському Союзі?
- a) Економічний розвиток
  - b) Політична стабільність
  - c) Зближення з західними цінностями та стандартами
10. Чи відомо Вам про Асоціаційну угоду між Україною та Європейським Союзом?
- a) Так, досить добре знаю про неї
  - b) Так, але поверхнево
  - c) Ні, не маю інформації про це
11. Чи володієте Ви інформацією про євроінтеграційні реформи в Україні?
- a) Так, знаю про деякі реформи та їх результати
  - b) Так, але детально не ознайомлений/ознайомлена
  - c) Ні, не маю такої інформації
12. Як Ви оцінюєте інформаційну кампанію щодо євроінтеграції в Україні?
- a) Ефективна
  - b) Середньої ефективності
  - c) Не ефективна
13. Чи вважаєте Ви, що молодь має активно брати участь у процесі євроінтеграції?

- a) Так, вони є майбутнім країни і повинні брати участь у прийнятті важливих рішень
- b) Не впевнений/впевнена, це залежить від конкретних обставин
- c) Ні, це не обов'язково

14. Як Ви оцінюєте вплив євроінтеграції на життя звичайних громадян України?

- a) Позитивний вплив, євроінтеграція принесла більше можливостей та покращення у житті
- b) Негативний вплив, євроінтеграція не принесла очікуваних результатів або спричинила певні проблеми
- c) Не впевнений/впевнена, потрібно більше інформації

15. Які перешкоди, на вашу думку, можуть завадити процесу євроінтеграції України?

- a) Корупція та недостатність реформ
- b) Відсутність підтримки з боку європейських країн
- c) Соціальні конфлікти та опозиція внутрішніх політичних сил